

Příklady dobré praxe lokálních organizací v dobrovolnictví veřejnosti v ochraně přírody a krajiny

Dobrovolnictví pro ochranu přírody a krajiny se v České republice věnuje celá řada organizací, od velkých celostátních, které v rámci své působnosti vytvářejí drobné místní projekty, po velké i malé neziskové organizace, které se o přírodu a krajinu starají v menším měřítku.

V této analýze Hnutí Brontosaurus přinášíme jejich přehled se zaměřením na ty menší, ale i zajímavá podnětná komplexní opatření realizovaná většími spolky. Naším cílem není poskytnutí kompletního výčtu, ale **inspirovat zajímavými iniciativami a aktivitami.**

Projekt podpořila Nadace OSF v rámci programu Active Citizens Fund, jehož cílem je podpora občanské společnosti a posílení kapacit neziskových organizací. Program je financován z Fondů EHP a Norska.

- **Český svaz ochránců přírody**

www.csop.cz

Český svaz ochránců přírody je velký spolek s mnoha regionálními jednotkami se sídlem v Praze, který působí po celé České republice. Lokální péče o přírodu a krajinu je hlavní náplní činnosti organizace.

Činnost spolku Český svaz ochránců přírody:

- pečují o přírodně cenná území a krajinu formou rozsáhlé péče o lokality
- osvěta, práce s veřejností a environmentální výchova.

Zdroje pro inspiraci:

<https://pozemkovespolky.cz/>, <https://csop.nap.cz/Prehled> a

<http://www.mistoproprirodu.cz/pozemkove-spolky/>

Koordinují projekt Pozemkových spolků, které mají podrobnější informace o svých lokalitách v rámci prezentace svého spolku většinou na svých webových stránkách, vytvořili také kampaň **Místo pro přírodu, díky níž s podporou veřejnosti pro pozemkové spolky vykupují pozemky.**

Zdroj: www.csop.cz

- **Junák – český skaut, Skautský institut**

<https://www.skautskyinstitut.cz/krajina-v-nasich-rukou>

Junák – český skaut, Skautský institut je velký spolek se sídlem v Praze, který působí po celé České republice. Kromě neformálních aktivit pro děti a mládež v duchu skautingu se věnují také lokálnímu dobrovolnictví a EVVO.

Činnost spolku Junák – český skaut, Skautský institut:

- pečují o přírodně cenná území a krajinu formou dlouhodobého správcovství lokality oddíly pod vedením odborníků
- osvěta a environmentální výchova.

Zdroje pro inspiraci:

<https://www.skautskyinstitut.cz/vyjdi-si>

Jejich projekt **Krajina v našich rukou** zahrnuje **Skautské patronáty** a k některým z nich připravili informace o tom, jak tyto lokality vypadají a jaké aktivity na nich probíhají.

Zdroj: www.skaut.cz

- Česká společnost ornitologická

www.birdlife.cz

Česká společnost ornitologická je velký spolek se sídlem v Praze, který působí po celé České republice. Stěžejním tématem organizace je podpora a ochrana volně žijícího ptactva včetně monitoringu a realizace vybraných opatření.

Činnost spolku Česká společnost ornitologická:

- pečují o přírodně cenná území s mnoha ohroženými druhy živočichů
- věnují se monitoringu, výzkumu, prosazování odpovídající legislativy
- realizují osvětu, environmentální výchovu a akce pro veřejnost

Zdroje pro inspiraci:

<https://www.birdlife.cz/rezervace/>

Podrobně zpracovali **zatím 6 ptačích parků**, kde úzce spolupracují s veřejností, pořádají jak osvětové akce, tak i dobrovolnické aktivity. Významná je metodická a odborná podpora poskytovaná dalším organizacím, institucím a jednotlivcům. Pro odborné informace k aktivitám veřejnosti například při péči o ptačí budky je možné se na tuto organizaci obrátit.

Zdroj: www.birdlife.cz

- **Pestré Polabí**

www.pestre-polabi.cz/

Pestré Polabí je malý spolek se sídlem u Pardubic, který působí ve východním Polabí.

Činnost spolku Pestré Polabí:

- návrat rozmanitosti a pestrosti do naší krajiny, komplexní management přírodně cenných území a jejich obnova
- přírodovědný monitoring, osvěta a zapojování veřejnosti (komunit)

Zdroje pro inspiraci:

<https://www.pestre-polabi.cz/projekty>

V rámci iniciativy **Přírodní park Červeňák** se organizaci podařilo zabránit odprodeji cenného přírodního území developerovi a s pomocí dobrovolníků obnovuje režim přírodě blízkého hospodaření v této okrajové části Pardubic.

Zdroj: www.pestre-polabi.cz/projekty/cervenak

- **Pražská pastvina**

www.prazskapastvina.cz/

Pražská Pastvina je malý spolek, který působí v Praze a okolí, v CHKO Český kras.

Činnost spolku Pražská Pastvina:

- podporují druhovou pestrost pomocí tradičních metod pastvy, kosení a výřezů
- pořádají osvětové a dobrovolnické akce pro veřejnost

Zdroje pro inspiraci:

<https://prazskapastvina.cz/lokality/>

Z mnoha dílčích aktivit na různých lokalitách vybíráme pro inspiraci **sad a včelín v Radotínském údolí**, kde organizace obnovuje extenzivní jabloňový sad, doplňuje a stará se o stromky a také včelín. Vrací tak do místa původní krajinný ráz a přírodě blízké postupy hospodaření.

Zdroj: www.prazskapastvina.cz

- **Větvení, z. s.**

<https://www.vetveni.cz/>

Větvení je malý spolek se sídlem v Brně, který začal působit v roce 2013 na jižní Moravě a má celou řadu aktivních členů.

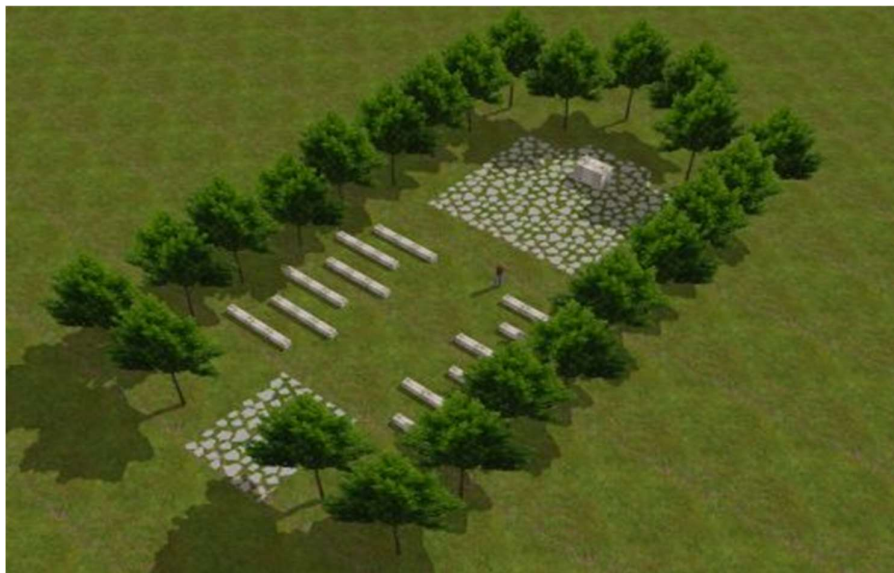
Činnost spolku Větvení:

- sázení stromů v krajině ve spolupráci s místními lidmi na pozemcích obcí
- osvěta, pořádání pravidelných odborných konferencí

Zdroje pro inspiraci:

<https://www.vetveni.cz/usporadane-akce/>

Podrobně popisují už realizované projekty, výsadeb, a to jak alejí, tak například komunitního sadu, a dále možnosti spolupráce včetně možné obnovy lesa v přírodně blízké podobě. Spolek stojí i za obnovou myšlenky tzv. **stromových kaplí** v krajině, které dnes najdeme na řadě míst v české krajině.

Zdroj: www.vetveni.cz - ukázka projektu stromové kaple z webu spolku

- **Okrašlovací spolek Mikulov**

<http://krasnymikulov.cz/>

Okrašlovací spolek Mikulov je malý místní spolek.

Činnost spolku Okrašlovací spolek Mikulov:

- podporují pestrost krajiny pomocí výsadeb stromů a travnatých pásů kolem cest
- komunitně a dobrovolnicky pečují o zahradu
- pořádají různé tematické pro veřejnost.

Zdroje pro inspiraci:

<http://krasnymikulov.cz/category/zrealizovano/>

Spolek obnovuje aleje podél cest, využívá přitom původní a krajové odrůdy ovocných stromů, v okolí Mikulova vysázeli **jabloňové, švestkové nebo mandloňové aleje**. Pečují také o Farskou zahradu za pomoci místních dobrovolníků,

Zdroj: www.krasnymikulov.cz – sázení klenčnické aleje

- **Rezekvítek**

www.rezekvitek.cz

Rezekvítek je spolek se sídlem v Brně, který působí především ve městě a jeho okolí. Kromě péče o přírodu a krajinu se ve velké míře věnují také environmentálnímu vzdělávání dětí a dospělých.

Činnost spolku Rezekvítek:

- pečují o chráněná území s mnoha ohroženými druhy živočichů, rostlin a hub
- pečují o území, která chráněná nejsou, například o opuštěné lomy
- pořádají osvětové a vzdělávací akce pro veřejnost, vydávají publikace

Zdroje pro inspiraci:

<https://www.rezekvitek.cz/pece-o-prirodu>

Velmi známým projektem spolku je ochrana **biotopu konikleců na Kamenném vrchu v Brně**, kde se z iniciativy spolku podařilo realizovat ochranná opatření (chodníčky) zamezující devastaci lokality návštěvníky.

Zdroj. www.rezekvitek.cz

- **Mokřady, z. s.**

www.mokrady.wbs.cz/

Mokřady jsou malý spolek se sídlem v Jihlavě, který působí od roku 2011 převážně na Vysočině. Činnost vykonávají také v rámci Pozemkového spolku Mokřady.

Činnost spolku Mokřady:

- realizace a obnova tůní a menších rybníků, revitalizace potoků
- narušení svrchní vrstvy půdy, strojní sečení luk, prořezávky a kácení dřevin, tvorba zimovišť, výlovy drobných vodních ploch
- návrhy managementových opatření, odborné posudky a dozor, semináře, exkurze, osvěta, realizace zahradních jezírek.

Zdroje pro inspiraci:

<https://mokrady.wbs.cz/Lokality-v-nasi-peci---Pozemkovy-spolek.html>

Na realizaci tůní, mokřadů, rybníčků a dalších vodních prvků spolupracují s dalšími organizacemi a spolky. Poskytují odborné poradenství a sami realizují drobná krajinná opatření. Díky organizaci se například podařilo obnovit tůně a mokřady v bývalém vojenském prostoru **Pístovské mokřady u Jihlavy, kdy organizace aktivně spolupracovala s městem jakožto vlastníkem pozemků.**

Zdroj: www.mokrady.wbs.cz

- **Živá voda, z. s.**

www.spolecneprotisuchu.cz/

dříve <https://zivavoda.biz/>

Živá voda je malý spolek se sídlem u Náchoda, který začal působit v roce 2016 ve Východních Čechách a svoji působnost později rozšířil na celou ČR pod názvem svého projektu Živá krajina.

Činnost spolku Živá voda:

- revitalizace toků a niv - model Živá krajina pro návrat vody do krajiny (studie proveditelnosti pomocí vyškolených koordinátorů a poté projektová dokumentace a plánovaná realizace)
- doplňkové výsadby
- osvěta, exkurze

Zdroje pro inspiraci:

<https://zivavoda.biz/brozura/> nebo <https://spolecneprotisuchu.cz/model-ziva-krajina/>

Podrobně popisují návrhy úprav krajiny pro podporu zadržení vody krajinou **v modelu Zdoňov, celkově modelu Živá krajina, včetně modelu Křínice, podle lokalit, kde probíhalo původní mapování.**

Zdroj: www.spolecneprotisuchu.cz - ukázka ze školení z webu spolku